

Simon Knaeps

Leestijd 8 — 11 minuten

Shadow Game – SKaGeN

Een ver-van-je-bed-show in je broekzak

Na het succes van hun eerdere zogenaamde WatchApp-voorstellingen gaat SKaGeN verder aan de slag binnen hetzelfde medium. Waar kolderiek drama nog centraal stond in IMKE gooien ze het in SneakPeek Shadow Game over een totaal andere boeg. Als toeschouwer volg je negentien dagen lang de gesprekken tussen documentairemaaksters Eefje Blankevoort en Els van Driel en de niet begeleide minderjarige vluchteling (NBMV) Sajid Khan terwijl die laatste vanuit Bosnië tot in Europa probeert te geraken. SKaGeN richt zo onze blik op de gruwelijke omstandigheden waarin NBMV's aan de grenzen van Europa hun jonge leven doorbrengen, wat een boeiende maar vooral schurende ervaring oplevert.

Siri, can you tell me where I belong

Siri, can you tell if the road is long

– Charlotte Adigery & Bolis Popul

ACTUA RECENSIES Q
DOSSIERS MULTIMEDIA
ARCHIEF MULTILINGUAL
ABONNEER CONTACT

BRANDEND ACTUEEL

...aan ons beginnen met complimenten voor de politieke ambassade, het politieke karakter, van de voorstelling. Politiseren verwijst naar het kritisch bevragen van de status quo door vormen van onrecht onder de aandacht te brengen om op die manier het publieke debat te voeden en de samenleving opnieuw vorm te geven. *Shadow Game* doet dit door een onzichtbaar persoon, de NBMV Kahn (roepnaam 'SK'), in het licht te zetten in een poging zo ook een hele gemarginaliseerde groep haar stem terug te geven. Als we vandaag een vluchteling te zien krijgen, is dat vaak door de ontmenselijkende blik van sommige media en politici: het is een kostenpost, een dief, een verkrachter, onaangepast en gevaarlijk. Kortom een last waarvan de menselijkheid best zo onzichtbaar mogelijk gehouden wordt. Wat *Shadow Game* doet, is aan de hand van SK de mens terug tonen achter de vluchteling, met diepgang en complexe gevoelens en verlangens. En tegelijk ook maar als een gewone mens met dagdagelijkse beslommeringen zoals u en ik. *Shadow Game* is een statistiek uit de kranten die ineens een gezicht krijgt. Een ver-van-je-bed-show die je een hele dag in je broekzak meezeult en waar je 's nachts weer mee gaat slapen.

Het is cruciaal dat de mensenrechtenschendingen die zich afspelen aan de grenzen van Europa meer aandacht krijgen. Dat we onszelf niet in slaap keuvelen met non-debatten over het wel en wee van woke, waardoor we ons afkeren van de ver-van-je-bed-shows die er eigenlijk wél toe doen. Dat we ons bewust blijven van wat er zich afspeelt in de rest van de wereld. We weten dat de wanden tussen het theater en de wereld van huid zijn, dat die ademen. In *Shadow Game* zijn die wanden flinterdun. Je kijkt SK letterlijk recht in de ogen terwijl hij getuigt van zijn tocht.

Dat gezegd zijnde zijn er naast de brandende actualiteit en noodzakelijkheid van de voorstelling ook elementen die schuren.

WATCHAPP WORDT SNEAKPEAK

Om mogelijke klachten van WhatsApp te vermijden, doopte SKaGeN hun *WatchApp* om tot *SneakPeek* en lieten ze hiervoor een nieuwe app ontwikkelen. *Shadow Game* is de eerste echte *SneakPeek* en het valt op dat we proefkonijnen zijn: de app kent verschillende mankementjes en af en toe laat hij het helemaal afweten.

Tegelijkertijd brengt dat net weer een kleine metadimensie binnen. Dit hoorde er ook bij toen Eefje en SK met elkaar in contact stonden via hun smartphone. Die valt soms uit en je hebt niet overal bereik. Geregeld moest SK op zoek naar een nieuwe smartphone nadat de douane die van hem had afgenomen. De voorstelling begint trouwens ook zo: SK die met een onbekend nummer Eefje een berichtje stuurt. Hij heeft eindelijk een nieuwe gsm en had Eefjes nummer opgeslagen in zijn e-mail.

Bij aanvang van *Shadow Game* zit SK vast in Bosnië v probeert over te steken. De 'game' in de titel van de v wrange ironische term die vluchtelingen gebruiken or Er zijn verschillende games: de pedestrian game, de 1 container game enz. Al deze games zijn op leven en c... inkiijk in het leven van SK maar ook in dat van Eefje die door corona in Nederland vastzit en dus niet meer kan afreizen naar de Balkan om van daaruit SK te helpen.

ACTUA RECENSIES Q
DOSSIERS MULTIMEDIA
ARCHIEF MULTILINGUAL
ABONNEER CONTACT

bij te staan. Hier begint het te wringen.

Shadow Game is een statistiek uit de kranten die ineens een gezicht krijgt. Een ver-van-je-bed-show die je een hele dag in je broekzak meezeult en waar je 's nachts weer mee gaat slapen.

'Het is de bedoeling dat het nu lijkt te gebeuren,' antwoordt Skagenaar Matthijs F. Scheepers en brein achter het *SneakPeak*-concept als iemand in de digitale foyer, een besloten Facebookgroep waar alle toeschouwers in verzameld zitten, vraagt wanneer het zich allemaal eigenlijk afspeelt. Een korte zoektocht op Google leert je dat de reis van SK in volle coronapandemie plaatsvond, maar toch kiest SKaGeN er resoluut voor om de kijker een live-ervaring aan te bieden. '*Shadow Game* beantwoordt aan de wetten van het vermaak,' zei Scheepers daar onlangs nog over in een interview. Maar dit verlangen naar liveness en vooral dat naar vermaak schuurt enorm.

Wat wij als toeschouwers op twee weken te zien krijgen is een samenballing van meerdere maanden. Om de actie erin te houden? Om het spannend genoeg te maken? Het geeft hoe dan ook een vertekend beeld. Nu schiet het goed op boekt SK een stevige vooruitgang. Terwijl hij in realiteit waarschijnlijk weken- zo niet maandenlang op dezelfde plek in quarantaine verbleef en eindeloos veel vruchteloze onderhandelingen voerde met smokkelaars. Het uitzichtloze wachten wordt voor de toeschouwers van *Shadow Game* beperkt tot misschien een halve dag zonder een berichtje. Het is op z'n zachtst gezegd problematisch dat op deze manier de lijdensweg van een minderjarige en vooral machteloze vluchteling vervormd wordt tot entertainment, een behapbaar spektakel.

EEN DIGITAAL CAFÉ

Het format van *SneakPeak* brengt eveneens met zich mee dat je al als recensent twee weken ook het publiek uitvoerig kan observeren. Hoe komt de voorstelling bij hen binnen, wat doet het onthutsende verhaal van SK met hen?

'Zet de pintjes en wijntjes maar klaar,' wordt in het begin van de voorstelling nog af en toe gepost in de foyer. Het lijkt wel alsof sommige mensen in de digitale foyer deel uitmaken van de voorstelling en vlekkeloos de rol vertolken van de kortzichtige café-Vlaming. Maar nee, dit zijn ook echte mensen die gedurende twee weken de beproevingen van een NBN te voelen of met een andere blik naar de vluchtelingen

ACTUA RECENSIES Q
DOSSIERS MULTIMEDIA
ARCHIEF MULTILINGUAL
ABONNEER CONTACT

Na een dag dringt het besef bij sommigen door dat het geruststellende voorstelling zou kunnen worden. Terwijl anderen nog steeds expliciet op hun honger zitten. De grauwe realiteit van SK komt bij een deel van het publiek blijkbaar (nog) niet binnen. Op een gegeven moment laat hij een dag niets

maken hoe het met hem gaat, of hij niet hardhandig door de Servische politie wordt teruggeslagen, zitten anderen in de digitale foyer ongeduldig te wachten tot het verhaal 'echt begint'.

'Dit is waarom ik nooit het nieuws volg,' reageert er iemand wanneer het verhaal effectief 'losbarst' en de vrijblijvende berichtjes over de groei van SK's baard ingewisseld worden door heftige beelden van mishandelde vluchtelingen. De struisvogeltactiek die iedereen van ons wel eens toepast, lijkt te primeren. De meest schrijnende reactie komt er helemaal aan het eind van de voorstelling als de app echt even de geest geeft en er verschillende toeschouwers niet meer in kunnen: *'Nu zit ik vast, een beetje zoals SK aan de grens van Europa.'* Het is moeilijk te achterhalen of de toeschouwer in kwestie zich bewust is van het pijnlijke cynisme achter die opmerking.

Gelukkig bereikt SKaGeN een divers publiek. Zowat alle meningen die je zou kunnen hebben over de vluchtelingencrisis zitten hier verzameld in deze digitale foyer. Je bent er enerzijds veroordeeld tot mensen met wie je op café nooit écht mee aan de praat zou geraken maar er zijn ook voldoende tegenstemmen aanwezig. Mensen die net wel bewust voor dit onderwerp gekozen hebben, die hier niet zitten met de verwachting dat het even hilarisch wordt als *IMKE*. Mensen die zelf al met vluchtelingen gewerkt hebben, die anderen er attent op maken waar ze kunnen helpen.

Het schoonst zijn de mensen die aan het eind van de voorstelling erkennen dat ze kwamen voor het plezier dat ze bij de vorige WatchApps hadden, maar dat ze toch door *Shadow Game* geraakt zijn. *'Ik was verontwaardigd als Eefje voor de zoveelste keer aan SK vroeg om een video te maken. Maar het is net wel dankzij zijn video's dat het extra binnenkomt. Het heeft me alleszins aan het denken gezet over hoe ik mezelf kan engageren in dit thema,'* vat een toeschouwer samen na afloop van de voorstelling. Het is moeilijk het politiserend effect van de voorstelling beter onder woorden te brengen. Hopelijk blijft het niet enkel bij denken.

DE PARADOXALE SMARTPHONE-NABIJHEID

De vorige WatchApp-voorstellingen waren in de woorden van Marijn Lems voornamelijk 'vermakelijke camp'. *Shadow Game* is dat duidelijk niet, behalve het samenballen van de tijd en het voorzien van ondertitels bij de audiofragmenten blijft SKaGeN zo dicht mogelijk bij de échte berichtjes die Eefje en SK uitwisselden. Toch worstelt de voorstelling met de vraag of het het al te gemakkelijke shockeffect kan overstijgen. Hoe zit het met de verantwoordelijkheid van de makers tegenover de getoonde beelden?

Zoals hierboven aangehaald is het belangrijk en essentieel dat de verhalen zoveel mogelijk invoelbaar gemaakt worden, om ze door een megafoon te laten spreken tot mensen proberen wakker te schudden uit hun cynische slaap. Maar in eerste instantie vroeg ik me sterk af of het voyeuristische SneakPeek hiervoor wel de beste strategie is. Waarom heeft SKaGeN naast de weergave van het documentaire materiaal niet nog andere artistieke ingrepen gedaan? Wat is hun persoonlijke verbinding met de materie? Met het verhaal van

ACTUA RECENSIES Q
DOSSIERS MULTIMEDIA
ARCHIEF MULTILINGUAL
ABONNEER CONTACT

SK verbinden met wat vandaag ook bij ons in het land aan de hand is. Het lijkt gemakkelijker om het te hebben over een NBMV'er in Bosnië dan over de vele jongeren die hier in Brussel in de open lucht moeten slapen omdat het hele asielsysteem failliet is.

Shadow Game wringt en schuurt langs alle kanten, maar tegelijk siert het SKaGeN dat ze überhaupt die koord zijn opgesprongen.

Omdat SKaGeN dergelijke contextualisering nalaat, loopt de voorstelling het risico net dat ver-van-je-bed-gegeven te bevestigen. De systemen en machtsstructuren die het lot van SK in handen hebben, blijven onzichtbaar. De berichtjes van SK die binnenkomen worden zo weinig meer dan de headlines van nieuwssites die je wegschijnt nog voor je ze gelezen hebt. Activisme is misschien niet de hoofdzaak als kunstenaar, maar als je de kans krijgt om je publiek een duwtje in de rug te geven, waarom zou je dat dan niet doen? Het is duidelijk dat het verhaal van SK verschillende mensen in de foyer oprecht beroerd heeft, waarom hen dan niet de richting wijzen naar plekken en instanties waar ze hun steentje kunnen bijdragen? SK is slechts één geval van de vele duizenden.

Het zijn vragen die me twee weken bezig houden. Nu de voorstelling afgerond is, kan ik er niet onderuit dat de voorstelling toch ook op mij een impact heeft achtergelaten en blik ik terug op een intrigerende ervaring. Het is een slappe koord die SKaGeN bewandelt, tussen engagement en entertainment. Het wringt en schuurt langs alle kanten, maar tegelijk siert het hen dat ze überhaupt die koord zijn opgesprongen. Als je achter de schermen kijkt, zie je dat ze deze *SneakPeek* in nauw overleg met Blankevoort en van Driel gemaakt hebben en ook met SK zelf. Zo schrijft SKaGeN zich in in het grotere transmediale project dat *Shadow Game* eigenlijk is. Neem maar eens een kijkje op hun website. Je vindt er de documentaire die Blankevoort en van Driel maakten waar ze naast SK ook nog andere NBMV's volgden, een manifest met aanbevelingen voor een betere bescherming van NBMV's maar ook links naar hoe je effectief kan bijdragen en binnenkort verschijnt er zelfs een game.

In het begin van de voorstelling kan de app geen push-meldingen versturen waardoor je niet door hebt of er nieuwe berichtjes zijn, tenzij je actief de app opendoet. Een paar dagen ver in de voorstelling krijgt het probleem opgelost. Hierdoor wordt *Shadow Game* plotseling een leuke ervaring. Sta je daar te dansen tijdens een concert waar de regen vraagt of de weg nog lang is, terwijl je wanhopige berichten van vrienden hardhandig teruggeslagen is door de politie. Het bijgevoegde geluid beluister je pas na het optreden. Het is het geluid van vallende regen. Het mag dan voor SK maanden geleden gebeurd zijn, voor zoveel anderen staat er nu een barre winter voor de deur.

ACTUALISATIE RECENSIES
DOSSIERS MULTIMEDIA
ARCHIEF MULTILINGUAL
ABONNEER CONTACT

... je met een graan of meer, met Shadow Game staat ons een vastgelopen aanknopingspunt om de asielcrisis bespreekbaar te maken voor mensen die liever hun kop in het zand steken of die gemakkelijkschalve meestappen in een discours dat vluchtelingen steevast ontmenselijkt.

KRIJG JE GRAAG ONS PAPIEREN MAGAZINE IN JOUW BRIEVENBUS? NEEM DAN EEN ABONNEMENT.

REGELMATIG ONZE NIEUWSTE ARTIKELS IN JOUW INBOX? SCHRIJF JE IN OP ONZE NIEUWSBRIEF.

e-mail

JE LEEST ONZE ARTIKELS GRATIS OMDAT WE GELOVEN IN VRIJE, KWALITATIEVE, INCLUSIEVE KUNSTKRITIEK. ALS WE DAT WILLEN BLIJVEN BIJEN IN DETOEKOMST, HEBBEN WE OOK JOUW STEUN NODIG! STEUN ETCETERA.

RECENSIE

14.11.2022

ACTUA RECENSIES Q
DOSSIERS MULTIMEDIA
ARCHIEF MULTILINGUAL
ABONNEER CONTACT

RECENT VERSCHENEN

De miskenden – Lazarus / Günther Lesage, Greg Timmermans en Stefaan Van Brabandt

De culturele elite op de korrel

Klaas Tindemans

Dwarskijker – de Roovers

Ciska Hoet

HISTORIEK
REDACTIE
PARTNERS

VERDEELPUNTEN
ADVERTEREN
CONTACT